

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

Rudolf Gilbert: 115 a 90 (10)

V předchozím pokračování našeho seriálu o Rudolfovi Gilbertovi jsme se konečně dostali k tématu, které nás na něm nejvíce zajímá – k jeho znalecké práci. Zabývali jsme se otázkou, co se po jeho smrti stalo s jeho znaleckými značkami.¹⁾ Dnes se seznámíme s jedním z nejvýznačnějších případů padělků, které R. Gilbert odhalil, a které dodnes ohrožují sběratele.

FRANTIŠEK BENEŠ

Padělky známek i znaleckých značek

Tento případ můžeme dokumentovat velmi dobře – dochovaly se totiž materiály, které si k němu RG sám vytvořil. Podle jejich podoby můžeme soudit, že mu sloužily k přednáškové činnosti (původně

však mohly vzniknout v souvislosti se soudním řízením v této věci, pokud k němu došlo, kde by vystupoval jako znalec). Díky tomu nemusíme moc vysvětlovat, protože si všechno můžeme názorně ukázat. Do problematiky nás uvede článek RG, otištěný v časopise Český filatelista dne 26. ledna 1939. Jde o důležitý text, proto si jej ukážeme celý.

Padělky Hradčan 20 h, 30 h str.

Z vydání Hradčan jsou vzácné stříhané 10, 20, 30 h a byly již několikrát s větším či menším zdarem padělané a vždy se daly velmi snadno rozpoznati. V polovině provincie 1938 se objevila fals. Nová, možno říci velmi dobrá, jež mohla oklamati i pokročilého sběratele a k tomu ještě byla na rubu opatřena falešnou zkušební značkou „Gilbert“.

Nejdříve popíši falsu a pak podám celou historii i konce. Byly padělané 20 h červená, 30 h světlefial. a tmavofialová. Štočky byly vyrobeny fotomechanickou cestou a v celku dobře vystihují kresbu originálu. Ovšem leptáním a nedopatřením se objevily rozdíly, jež s ostatními složkami jako je barva, papír, klíč, usnadní rozpoznání.

20 h byla zhotovena ve čtyřbloku. V celku dobře kresba vystihuje originál. Přesto možno nalézt difference. Pro většinu padělku je typický bílý výstupek, který ovšem není u všech fals. (1). Srdíčka (2, 3) jsou u fals buď bez kresby nebo jí mají málo, což u originálu je vzácný případ. U některých je v levé horní části zářez do okrajové linie. (4) Konečně všechny rohy dolní levé jsou zesílené až v polokruh roztačené (5). Barva červená dobře vystihuje barvu originálu, dá se rozpoznat však ve světle ultrafialovém. Papír u některých kusů je slabě nažloutlý, jiné mají bílý, hladký, řídký. Klížení bílé, jež se propadá v papíru.

30 h světlefialová a tmavofialová. Byly zhotoveny dva jednotlivé štočky, použit byl pouze jeden. Všeobecně možno říci, že všechny bílé linky padělku jsou tenší než originálu, takže vzhled je na prvý pohled tmavší. Podrobným zkoumáním zjistíme řadu odchylek.

Pozorujeme-li chrám sv. Víta, je u falsu hřeben střechy rovný, u originálu má hřebenový (1), jež pokračuje k věži sv. Mikuláše (2), a tu u falsu je oblouček (2). Listí v horních rozích (3, 4) jiného tvaru a výplň chudší. Typické zalití okrajové kresby (5) a ostré výplně (6). Typická je vada u falsu (7) bílá skvrna v levé straně, jež je zřetelná u světlefialových, u tmavofialových byla barvou dodatečně zamazána. Levá okrajová linie je uprostřed vždy zesílena (8), což u originálu není. Detaily u holubice vlevo jsou neurčité, zvláště v ocase (9). Holubice vpravo (10) má u falsu na krku jinou kresbu než u orig.: kde je šikmo vyčárkována. Totéž platí i o ocase. Mimo to holubici u falsu chybí noha (11) a kresba je vyplněna, zato u originálu je noha bílým zářezem dobře vyznačena. Spodní ohraničující linka je značně silnější než u orig. (12). Konečně vpravo ve větvích u originálu jsou zřetelné obě věže sv. Jiří (13), kdežto u falsu vše splývá v jeden shluk. Podrobným zkoumáním najdeme i více menších odchylek, což si již čtenář udělá sám.

¹⁾ V této souvislosti dodejme, že stejně přitažlivé téma by to bylo i u dalších našich předních znalců, například J. Lešetického, E. Hirsche, J. Mrňáka či J. Karáska. Osud jejich značek je totiž neznámý a sběratele by přitom pochopitelně rovněž zajímal.

Trojice padělaných známek a padělaná značková značka Gilbert.

Gilbert

Gilbert

93

Barva světlefialová u falsa v celku dobře vystihuje barvu originálu, tisk jasný u tmavofialové se značně blíží, je však temnější tisk vždy hojně sytý. Tlak při tisku byl větší než u originálů. Papír použitý bílý, stejný jako u 20 h. Totéž platí o klížení.

Nejzajímavější je na falsech, že jsou všechna opatřena falešnou značkou zkušebního znalce „Gilbert“, jejíž mikrofot přinášíme. Originál nereprodukuje se z jasných důvodů a každý čtenář si ji porovná s pravou na známce ve své sbírce. Mimo této značky je pod ní často vodorovné červené B a v pravém rohu fialový monogram A. E.

Prvé falsum 30 hal. tmavofial. jsem dostal do rukou v prvé pol. prosince. Veškeré soukromé šetření nevedlo k cíli. Teprve po vánocích jsem dostal 4 serie od 2 obchodníků, kteří oba sdělili, že je mají od p. J. B. z K. A tentýž den mě p. B. navštívil a sdělil, že se stal obětí a koupil padělky v kavárně Arco od p. P., který do Prahy dojíždí.

Při následující návštěvě p. B. jsem mu sdělil, že ho považuji za padělatele a žádal jsem jej, by mě vydal vše co má. Na to jsme navštívili oba advokátní kancelář p. JUDr. Adolfa Duška, kdež jsem opětovně žádoval o vydání štočků, značky a všech fals. Pan B. se přiznal k padělání a prohlásil, že vyrobil 15 serií, jež prodal dvěma obchodníkům, a zavázal se, že stáhne falsa, vydá štočky, fals i zkušební značky. Štočky i značku vydal autoru v sobotu 14. ledna a pak se prozradil, že má doma ještě jednu značku méně podařenou. I tu dodatečně vrátil. Potom všem se však objevila serie falš, jež byla prodávána v jižních Čechách (v Písku), což svědčí, že původní údaje nebyly pravdivé a nezbyvá než celou záležitost řešit soudně.

Sběratelé pak žádám, by mě všechna falsa co nejdříve na moji adresu zaslali současně s údaji, kde, od koho a zač je koupili.

Odvaha padělatelů je stále větší a je již nejvyšší čas, aby se ministerstvo dopravy rozhoupalo a co nejdříve byl vydán tolikrát slibovaný a očekávaný zákon proti padělatelům a rozšiřovatelům padělků. Ve druhé republice nutno pracovat rychle a

nečekat, až celá věc přeroste přes hlavu. Je zbytečné čekat na celý trestní zákoník. Vydejte zákon proti padělatelům a rozšiřovatelům padělků atd. zvláště, udělá se aspoň něco, prospěje se dobré věci, učiní se přítrž zlu — a pak se vřadí zákon snadno do soustavy trestních zákonů — než nedělat nic a dívat se bezbranně na řádění všech možných živlů, jež tropí škody sběratelům, a poškozují i pověst státu.

*

Nyní jest každému čtenáři jasno, že zprávu o falsech jsme měli již dávno, ale z pochopitelných důvodů abychom nerušili vyšetřování, nemohli jsme nic uveřejnit. S radostí můžeme nyní napsati, že záležitost těchto fals byla zlikvidována k úplnému prospěchu sběratelů, poněvadž štočky fals známek i zkušební značky dostaly se do povolaných rukou!

Tolik tedy RG v České filatelistovi uvedl k tomuto případu. Na rozdíl od tehdejších čtenářů však můžeme vidět ilustrace barevně (na předchozí straně) a v lepší jakosti. A to není všechno. Vedle tehdy publikovaných údajů si dnes můžeme představit i další materiály, které ukazují na snadnost, s jakou padělatel postupoval, dostupnost tiskových pomůcek a podkladů, a z toho samozřejmě vyplývající nebezpečnost jeho počínání.

Jde především o stereotypické papírové matrice, zhotovené v oficiálním odborném závodě v Praze, jehož název, část adresy a celé telefonní číslo jsou uvedeny na okraji jedné z nich. Konkrétně je zde uvedeno: *Stereo / Štočky – Matrice / Stereotyp a zinko(grafie) / Jindra Kř(?) / Praha II, Jindřišská (?) / Telefon 312–94*. Z toho se dá usuzovat, že objednatel matric a tiskových stereotypů vystupoval pod nějakou smyšlenou záminkou, která věci dodávala legitimnosti, například že má jít o předlohy pro tisk filatelistického alba, pomůcky pro porovnání znaleckých značek, ilustrace k odbornému článku apod. Dochované matrice jsou trojího druhu.

První obsahuje známky emise Hradčany V. kresby, jmenovitě čtyřblok hodnoty 20 h a dva kusy hodnoty 30 h, a dále dvě znalecké značky Gilbert (tato matrice se dochovala ve dvou shodných exemplářích). Stereotypy, které z ní byly zhotoveny, sloužily po rozřezání k výrobě padělků známek a k jejich ověření padělanou znaleckou značkou.

Na obrázcích na předchozí straně jsme se mohli přesvědčit, jak takto vzniklé padělky známek i znalecké značky Gilbert vypadají – všechny jsou bezesporu nebezpečné. Detaily matrice se značkami:

Papírová matrice pro odlévání stereotypů pro tisk padělaných známek a znaleckých značek (zvětšena na 160 %).

Další matrice má podobu rámečku s nápisem Porovnávejte / ověření, a obsahuje značky pěti znaleců – Tribuna, Franěk, Lešetický, Gilbert a Hirsch. K té je připojen otisk stereotypu.

Není jasné, k čemu měl tento stereotyp sloužit. Podoba jednotlivých značek je totiž na otisku o poznání méně kvalitní, než padělané otisky Gilbertovy značky, pocházející z předchozí matrice. To si lze vyzkoušet dvojím způsobem. Může jít o nekvalitně provedený otisk a stereotyp měl být rovněž rozřezán a jednotlivé značky použity k označování padělků jako pravých známek. Nebo může jít o záminku k výrobě stereotypů se známkami, a při jejich objednání v odborném závodě byl jeho pomocí předstírán edukativní a osvětový cíl akce. I tato matrice se dochovala ve dvou exemplářích.

Vlevo papírová matrice pro odlévání stereotypů, určených zřejmě pro tisk padělaných znaleckých značek (zvětšena na 150 %).

Vpravo otisk stereotypu (ve velikosti 1:1).

Poslední matrice naznačuje, že padělatelův zá-
měr byl širší, než by se z předchozích matric mohlo
zdat. Jde o pomůcku k tisku ozdobného lepu pro
emisi Jubilejní – TGM 1923, a samozřejmě z ní od-
vozené přetiskové „sportovní“ emise Olympijský
kongres a Vsesokolský slet. Samozřejmě nevíme,
zda mělo jít o součást širší padělatelské akce v sou-
vislosti s celkovými padělký známek (jsou poměrně
vzácné), ale podoba monogramu tomu nasvědčuje.
Ne všechny padětky tohoto druhu sice mají lep
s monogramem, ale v publikaci Padětky čs. známek
(Pofis, 1963; dále jen *Padětky*) je vyobrazena zadní
strana padětku s monogramem na lepu, na které je
stejný detail, jako na vyobrazené matici.

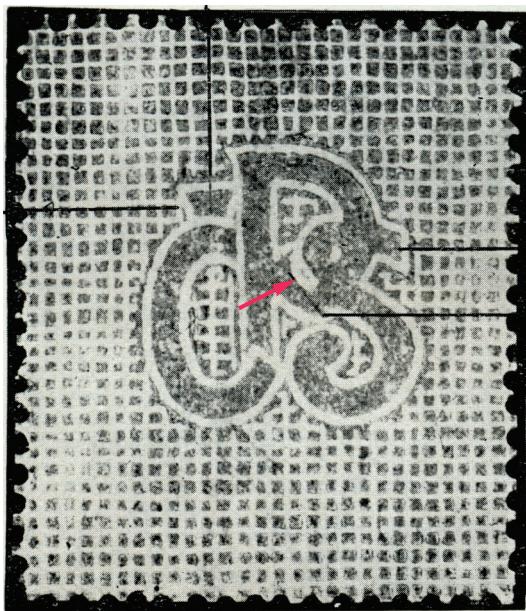

Zadní strana pravé známky 50 h, s původním lepem
s monogramem (zvětšeno na 260 %).

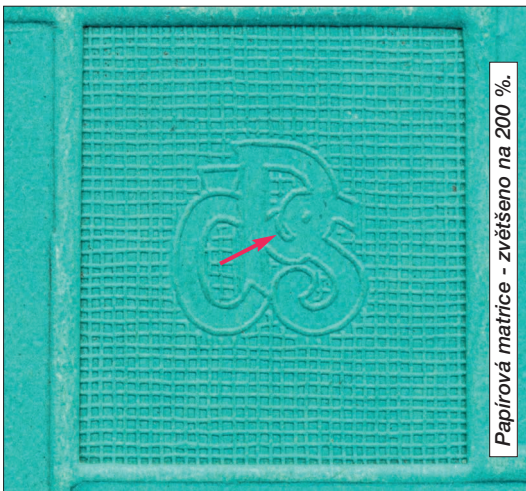

Celkový padělek známky 50 h; literatura (*Padětky*) uvá-
dí, že byl tištěn v této podobě, tedy jako čtyřblok
s desk. číslem. Na jeho zadní straně se však nachází
jen první vrstva hladkého lepu, bez monogramu.

6 • FILATELIE 5/2012

V publikaci *Padětky* je popsán zdokonalený padělek,
který na rozdíl od předchozího (vyobrazeného) má na
lepu monogram. Ten nese stejné znaky, jako níže
vyobrazená matrice (např. zdvojená linka v okrajích S).

Papírová matrice - zvětšeno na 200 %.

Vedle popsáných a vyobrazených matric pro zho-
tovování stereotypů, z nichž byly tištěny padětky
známek Hradčany 20 a 30 h V. kresby, matric s pa-
dělanými znaleckými značkami a matrice pro padě-
láni lepu, soubor obsahuje i otisky pravé znač-
ky/značek(?) R. Gilberta určené pro srovnávací úče-
ly. Jsou provedeny na lístcích křídovaného papíru
a mohly by nám napomoci při hledání odpovědí, ko-
lik značek vlastně RG používal. Na dochovaných
popiscích o značce hovoří zásadně v jednotném
čísle, což by mohlo znamenat, že jen jednu. Je však
samozřejmě možné (a dokonce pravděpodobné),
že se tento údaj vztahuje jen k předmětnému údo-
bí, tedy k přelomu 30. a 40. let; před tím, nebo na-
opak později, mohl používat značkou jinou (jiné).

POKRAČOVÁNÍ

Ofisky originální zkušební značky "Gilbert", facs.podpisu.

Orig.podpis.

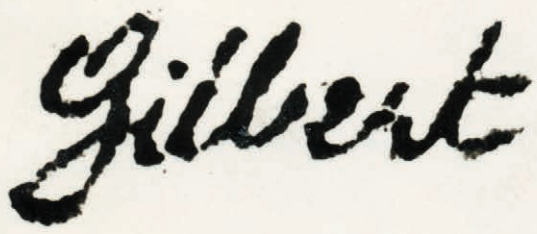
Originální zkušební značka
zvětšená, mikrofotograficky.

Padělaná zkušební značka
zvětšená mikrofotograficky.

Originál ještě ve větším
měřítku mikrofotografován.

Padělek ve větším měřítku
mikrofotografován.

Původní tablo zhotovené RG, zřejmě pro účely soudního jednání v popsaném případě, kde vystupoval jako znalec.